CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए०मा०म०
२

न ॥ १२ ॥ परद्रव्यापहारांश्च परदाराभिगामिनः ॥ केशवं पूजयित्वा तु नैवेद्यं तत्
त्र कारयेत् ॥ १३ ॥ दीपं दद्याद् गृहे तत्र भक्तियुक्तेन चेतसा ॥ तद्दिने वर्जयेन्
मार्पनिद्रां चैव च मैथुनं ॥ १४ ॥ धर्मशास्त्रविनोदेन दिनं सर्वं निवारयेत् ॥
रात्रौ जागरणं कुर्यात् भक्तियुक्तो धनंजय ॥ १५ ॥ विप्रेभ्यो दक्षिणां दद्या
त्प्रणिपत्य क्षमापयेत् ॥ यथा भुक्तो तथा ह स्याद्विधिनैवं प्रकारयेत् ॥ १६ ॥
एकादशी द जपार्थः विभेदे नैव कारयेत् ॥ एवं हि कुरुते यस्तु शृणु तस्यापि यत्
फलं ॥ १७ ॥ स्वं खेधाने नरः स्नात्वा द्रष्ट्वा देवं गदाधरं ॥ एकादस्युपवासस्
य कलां नार्हति षोडशीं ॥ १८ ॥ संक्रांतीनां च तुर्लं सं पयोदं दातिधनंज

1

२

Title – एकादशी महाव्रत
Accession No – Title –
Accession No –
Folio No/ Pages – 13/26
Lines-
Size
Substance Paper –
Script Devanagari
Language –
Period –
Beginning – न परद्रव्यापहारांश्च परदाराभिगामिनः
End – [illegible]
Colophon-
Illustrations -
Source -
Subject -
Revisor -
Author -
Remarks- अपूर्ण है।

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

न ॥ १२ ॥ परद्रव्यापहारांश्च परदाराभिगामिनः ॥ केशवं पूजयित्वा तु नैवेद्यं त-
त्कारयेत् ॥ १३ ॥ दीपं दद्यादूहे तन्न भक्तियुक्तेन चेतसा ॥ तद्दिने वर्जये-
मापर्निद्रां चैव च मैथुनं ॥ १४ ॥ धर्मशास्त्रविनोदेन दिनं सर्वं निवारयेत् ॥
रात्रौ जागरणं कुर्यात् भक्तियुक्तो धनंजय ॥ १५ ॥ विप्रेभ्यो दक्षिणां दद्या-
त्प्रणिपत्य क्षमापयेत् ॥ यथाशक्त्या तथाहस्ता विधिनैवं प्रकारयेत् ॥ १६ ॥
एकादशीं दजशापर्थः विभेदेनैव कारयेत् ॥ एवं हि कुरुते यस्तु शृणु तस्याहि प-
ल्कलं ॥ १७ ॥ स्वं स्वां धानेन नरः स्नात्वा दृष्ट्वा देवं गदाधरं ॥ एकादश्युपवास-
स्य फलं नार्हति षोडशीं ॥ १८ ॥ संक्रान्तीनां च तुल्यं स्यात्प्रोदं दत्ता तिधनंज

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

पार्थ स्नानं शुद्धि समाचरेत् ॥ ६ ॥ अधमं कूपके स्नानं वाप्यं स्नानं च मध्यमं
॥ तडागे चोत्तमं स्नानं नद्यां स्नानं ततः परं ७ ॥ पीड्यंते जंतवो यत्र त्व
त्वमध्ये विवस्थिते ॥ तत्र स्नानं हतं पापे पापं अन्य समं भवेत् ८ ॥ गृहे
चैवोत्तमं स्नानं जलं चैव विशोधयेत् ॥ तस्मात्तु पांडवश्रेष्ठ गृहे स्नानं
समाचरेत् ९ ॥ अश्वक्रांते रथक्रांते विष्णुक्रांते वसुंधरे ॥ मृत्तिके हर मे
पापं यन्मया पूर्वसंचितं ॥ १० ॥ क्रोधलोभपरित्यक्तं चैकचित्तो दृढव्र
तः ॥ नास्तिके न [illegible] हितं चांतः त पापांषंडिनो नरात् ॥ ११ ॥ मिथ्यावादरतं
श्चैव तथा ब्राह्मण दिनकान ॥ अन्यांश्चैव दुराचारान गम्यागमनेरता

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए॰ मा॰ हृ॰

२

एकादस्युपवासिनः ॥ २५ ॥ तेनरापुंण्यकर्त्तो एपेभक्त्यारुक्मिणीपतेः ॥
एकादसीव्रतस्यापि पुण्यं संख्या न विद्यते ॥ एतत्पुण्यं भवेत्तस्य यत्सु- 3
रैरपिदुर्लभं ॥ एतस्मादर्धपुण्यं च प्राप्तेन क्तस्य भोजनात् ॥ २७ ॥ नक्त-
स्यार्द्धं भवेत्पुण्यं मेकभंक्ते न देहिनां ॥ तावद्गर्जंति तीर्थानि दानानि
विनियमानि च ॥ २८ ॥ यावन्नोपोषयेद्वत्तु वासरं हरिवल्लभं ॥ तस्मा-
त्वं पांडवश्रेष्ठ व्रतमेतत्समाचर ॥ पुण्यसंख्यां निजानामि यत्वं पृच्छ-
सि पांडवः ॥ २९ ॥ एतद्धि कथितं पार्थ यज्ञोपव्रतमुत्तमं ॥ एकादसीसमं
नास्ति कृत्वा पूतसहस्रकं ॥ ३० ॥ अर्जुन उवाच ॥ उत्पन्ना सा कथं देवः

३

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

पः ॥ एकादस्युपवासस्यकलांनार्हतिषोडशीं ॥ १९ ॥ प्रभासक्षेत्रयत्पु
ण्यंग्रहणेचंद्रसूर्ययोः ॥ तत्फलंजायतेनूनमेकादस्युपवासिनः ॥ २० ॥
केदारेचोदकंपीत्वापुनर्जन्मनिविद्यते ॥ तथाचैकादशीपार्थगर्भवास
क्षयंकरी ॥ २१ ॥ अश्वमेधस्यपुत्रस्यप्राप्तियांयत्फलंभवेत् ॥ तस्माच्छत
गुणंपुण्यंएकादस्युपवासिनः ॥ २२ ॥ तपस्विनोग्रहेयस्यभुंजतेचद्वि
जोत्तमः ॥ तत्फलंजायतेनूनंमेकादस्युपवासिनः ॥ २३ ॥ जोसहस्रे
णयत्नुनंदत्वावेदांगपारगं ॥ तस्माच्छतगुणंपुण्यंमेकादस्युपवा
सिनः ॥ २४ ॥ नेषांदेहेत्रयोदेवाःब्रह्माविष्णुमहेश्वराः वसंतितेषांतत्वा

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए० मार्ग०
ह० ४

॥३७॥ तत्र गच्छ सुरश्रेष्ठ सर्वस्त्राणं विधास्यति ॥ ईश्वरस्य वचः श्रुत्वा देवराजो महामहति ॥ ३८ ॥ त्रिदशैः सहितः सर्वैर्गतस्तत्र धनंजयः ॥ जलमध्ये प्रसुप्तं तेह द्यादेवं गदाधरं ॥ कृतांजलिपुटाभूत्वा विंद्रस्तोत्रमुदैरयेत ॥ ३९ ॥ ॐ नमो देवदेवेश देवदानववंदित ॥ देत्यारे पुंडरीकाक्षं त्राहि मां मधुसूदनं ॥ ४० ॥ सुराः सर्वे समायातः भयभीताश्च दानवात ॥ सरणं त्वं जगन्नाथ त्राहि मां भक्तवत्सल ॥ ४१ ॥ त्राहि मां देवदेवेश त्राहि मां च जनार्दन ॥ त्राहि मां पुंडरीकाक्ष दानवानां विनायकः ॥ ४२ ॥ तव समीपे गताः सर्वे त्वमेव शरणं प्रभो ॥ शरणं गतानां देवानां सहायं कुरु वै प्रभो ॥ ४३ ॥ भगवन्देवदेवेश शरणागतवत्सलः ॥ प्र

४

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

पुण्या चैकादशी तिथिः ॥ कथं पवित्रविधिस्मिन् कथं वै देवताप्रिया ॥ ३१ ॥
श्रीभगवानुवाच ॥ पुराकृतयुगे पार्थ मुरनामेति दानवः ॥ अत्यद्भुतो म
हारौद्रः सर्वदेवभयंकरः ॥ ३२ ॥ रुद्रोपि निर्जितस्तेन सर्वे देवा धनंजयः ॥
महासुरेण तेनैव मन्यूनेण दुरात्मना ॥ ३३ ॥ स्वर्गान्निराकृतास्तेन
विचरंति महीतले ॥ सशंका भयभीताश्च सर्वे गत्वा महेश्वरं ॥ ३४ ॥ रु
द्रेण कथितं सर्वे मीश्वरस्यापि चाग्रतः ॥ स्वर्गलोकपरिभ्रष्टा विच
रंति महीतले ॥ ३५ ॥ मर्त्येषु संस्थिता देवाः न सोभंति महेश्वरः ॥ उपा
यं ब्रूहि मे देव त्वमेरा यांति का गतिं ॥ ३६ ॥ श्रीमहादेव उवाच ॥ देवराज
सुरश्रेष्ठ यत्रास्ते गरुडध्वजः ॥ शरण्यश्च जगन्नाथः परित्राणपरायणः ॥

ए॰मा॰ह॰

५

ईद्रेनिःकासितस्तेन अन्यदेवो हुताशनः॥ सूर्यस्तु सेवकस्तस्य वायुरन्य

तथैव च॥५२॥ सर्वं च त्वात्मनोऽपहृतं तेन दुरात्मना॥ देवलोकाधृत(?)

स्तेन मरेनैव दुरात्मनाः॥५३॥ देवलोकं हृतस्तेन सर्वस्थान विवर्जि

ताः॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा लोकपालो महामतिः॥५४॥ धूम्रितं दानवं

दुष्टं देवासुरभयंकरं॥ त्रिदशैः सहितः सर्वे गत्वा चंद्रवतीपुरी॥५५॥ द

ष्ट्वा तदा तु दैत्यारिं गर्जमानस्तु दानवः॥ असंख्यातैः सहस्रैस्तु दैत्यप्र

हरणायुधैः॥५६॥ निहन्यमानदेवेश ऋक्षासुरैश्च पुनःपुनः॥ निर्जिता

देवता सर्वे गतस्ते च दिशोदशः॥५७॥ हरि नीरीक्षयंतस्ते तिष्ठ तिष्ठेति

चाब्रुवन्॥ वक्रं निरीक्षतं तैस्तु क्रोधरक्तलोचनं॥५८॥ श्रीभगवानु

५

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

रएंवच॰ चापातामपभीताश्चदेवताः॥ ४५॥ देवतानिर्जिताःसर्वाःस्व
र्गभ्रष्टाकृताप्रभो॥ अन्युऽरेणहिदैत्येनमुरनाम्नामहोजसा॥ ४६॥ इं
द्रस्यवचनंश्रुत्वाविष्णुर्वचनमब्रवीत्॥ श्रीभगवानउवाच॥ कीदृ
शोदानवःशक्र किंदानंकीदृशंबलं॥ ४७॥ किंस्थानंतस्यदुष्टस्यकिं
वीर्यंकींपराक्रमं॥ किंवरंतस्यदुष्टस्यममाख्यायहिमहामते॥ ४८॥ इंद्र
उवाच भगवन्देवदेवेशब्रह्मवंशसमुद्भवः॥ ताडजंघस्तुनाम्नाच
अन्युऽरोपीमहासुरः॥ ४९॥ तस्यपुत्रोहिविख्यातोमुरनामेतिदानवः
अत्युत्कटोमहावीर्योब्रह्मवंशसमुद्भवः॥ ५०॥ पुरीचंद्रावतीनाम्ना
तत्रस्थानेवसत्यसौ॥ निर्जिताःदेवताःसर्वास्वर्गातेननिकासिताः॥
॥५१॥

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए० मा० ह० ६

नाहं नशरीरतः ॥ रूपवतीच सौभाग्याद्दिव्यप्रहरणायुधा ॥ ६७ ॥ विद्युः
स्वतेजसोभूत्वा महाबलपराक्रमाः ॥ हत्वा सादानवेंद्रेणमुरनाम
तिदानवः ॥ ६८ ॥ युद्धं समीहितं तेन स्त्रिया चैवप्रियाचितं ॥ कन्यकायु
ध्यतेतत्र सर्वेयुद्धविशारदा ॥ ६९ ॥ ॐकार ऐंर्भ साजातो मुरनामतो
महासुरः ॥ निहतेदानवेतस्मिन्नतन्द्रदेवप्रबुध्यतः ॥ ७० ॥ पतितं
दानवंहत्वा ततो विस्मयमागतः ॥ केनाहं चहतोरौद्रो अन्नत्योम
मशत्रुकः ॥ ७१ ॥ अस्तुगं च कृतंकर्म ममकारुण्यताहृतं ॥ कंन्यउवाच ॥
नदेवानैवगंधर्वानयक्षोरगराक्षसः ॥ ७२ ॥ इंद्राद्यानसकलान्जित्वा
स्वर्गोचैव निराहृतः ॥ हरिसुप्तो मयाहृष्टो मुरप्रबोधः समागतः ॥ ७३ ॥

६

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

वाच ॥ रेदानदुराचारममवाऊं निरीक्षयं ॥ ततस्तेसंमुखाः सर्वैविष्णु
नादुष्टदानवः ॥ ६० ॥ तेनछिन्नास्तु शतसोवहवोनिधिनंगताः ॥ ए
कोपिदानवोत्रयुध्यमानोमुकुंदमुकुंदः ॥ ६१ ॥ नष्टाः सर्वेसुरास्तेन
निर्जितोमधुसूदनः ॥ ६२ ॥ विष्णुश्चिंतापप्रपन्नश्च नष्टाः सर्वोश्च दे
वताः ॥ विष्णुश्च निर्जितस्तेन गतोवद्रिकाश्रमे ॥ ६३ ॥ गुहासिं
हावतीनामतत्रसुप्तोजनार्दनं ॥ योजनं द्वादशं चैव एकाद्वारं च
पांडव ॥ ६४ ॥ अहंप्रसुप्तस्तत्रैव भयभीतोनसंशयः महायुद्धेनतेनैव
श्रांतोहिपांडुनंदनः ॥ ६५ ॥ इत्थं आत्मजपं हृष्टादानवः प्रवृत्तोगतः ॥ ह
निष्यामि । नसंदेहः असुराणां क्षयंकरं ॥ ६६ ॥ निर्जिताकन्यकातत्रज

10

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

त्ता न च वांछं भवेदिह ॥ एकाशी उवाच ॥ त्रिभुवनेषु च देवेश चतुर्युगे ॰ च संप्र
ते ॥ ८० ॥ त्रिषु लोकेषु सर्वज्ञ तादृशं कुरु मे प्रभो ॥ सर्वतीर्थप्रधाना हि
सर्वविघ्नविनासिनी ॥ सर्वपापक्षयकरी आयुर्वित्तविवर्धिनी ॥ ८१ ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणां दायिनी शत्रुमर्दिनी ॥ सर्वसिद्धिकरी देवि त्व
त्प्रसादाद्भवाम्यहं ॥ ८२ ॥ मामुपैंति ये भक्त्या त्वद्भक्ता जनार्दनः
सर्वसिद्धिर्भवेत्तेषां यदि तुष्टोसि मे प्रभो ॥ ८३ ॥ उपवासं च नक्तं च
एकभुक्तं करोति च ॥ तस्य चित्तं च मैर्धं च मोक्षं देहि ति माधवः ॥ ८४
श्रीभगवानुवाच ॥ यत्त्वं वदसि कल्याणि तत्सर्वं च भविष्यति सर
वांन मनोरथान् भद्रे दासिस्यसि त्वं च नान्यथा ॥ ८५ ॥ मम भक्तास्त

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

मांहरिष्यासित्रैलोक्यं सुव्रते चैव जनार्द्दने: ॥ तस्य तद्वचनं श्रुत्वा विष्णुर्वचन
मब्रवीत् ॥ ७४ ॥ अहं च निर्जितो येन कपं सोपि त्वया जितः ॥ एर्कादसीउवाच ॥
त्वत्प्रसादात्त्वभो स्वामिन् महादेवो महाहतः ॥ श्री भगवानुवाच ॥ अनं
तं त्रिषु लोकेषु मुनियो देवतागणाः ॥ ब्रूहि त्वं च मया भद्रं यत्ते मनसि रो
चते ॥ ७५ ॥ ददामि च न संदेहो यत्सुरैरपि दुर्लभं ॥ एर्कादसीउवाच ॥ यदि तु
ष्टोसि मे देवः सत्यमुक्तं जनार्द्दनः ॥ ७७ ॥ वरमेकं च वांछामि त्वदये च ज
गत्पते ॥ प्रार्थयामि च देवेश ईप्सितं मया प्रभो ॥ ७८ ॥ यदि सत्यं जगन्नाथ पति
तिस्त्रोवाचो मया दत्तान च वाक्यं भवेदिह ॥ एकादसीउवाच ॥ श्रि भगवा
नुवाच ॥ सत्यं सत्यं मया प्रोक्तं भव संतव सूव्रते ॥ ७९ ॥ तिस्त्रावाचो मया दत्त

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए०मा०कृ०

८

नैवकर्तव्यंसमस्तव्रतकादिभिः ॥ ९२ ॥ दिवायद्दिवारात्रौश्रृणोतिभक्तितत्प
रः ॥ कल्पकोटिसमायुक्तो विष्णुलोके महीयते ॥ ९३ ॥ एकादशीमहात्म्यं
चपरमेकंशृणोतियः ॥ ब्रह्महत्यादिकान्पापान्मुच्यतेनात्रसंशयः
॥ ९४ ॥ विष्णुधर्मसमनास्तिगीताशास्त्रसमंनहीं ॥ एकादशीसमं
नास्तिव्रतंपापप्रमोचनं ॥ ९५ ॥ इतिश्रीमत्स्यपुराणेमार्गशीर्षएका ॥ हस्त
दशीउत्पत्तिनामप्रथमोध्यायः ॥ १ ॥ युधिष्ठरउवाच ॥ वंदेविष्णुंविभुंसा
त्ताल्लोकत्रयसुखावहं ॥ विश्वेशंविश्वकर्त्तारंपुराणंपुरुषोत्तमं ॥ १ ॥
पृच्छमिदेवदेवेशसंशयोस्तिमहान्मम ॥ लोकानांचहितार्थायपापानांचक्ष
यहेतवे ॥ २ ॥ मार्गशीर्षेसितेपक्षेद्वादसीचैवकाभवेत् ॥ किंनामकोवि

१३

८

ष्व्रयेलोकेचभक्तास्तकार्तिके॥ चतुर्युगेचविख्याता:त्रिषुलोके
षुवैष्णवो॥ ८६॥ श्रीभगवानुवाच॥ त्वांचशक्तिमहंमन्ये एकादशीव 15
तस्थित:॥ ममपूजांकरिष्यंतिमोत्तगास्तेनसंशय:॥ ८७॥ तती
याचाष्टमीचैवनवमीचचतुर्दशी॥ एकादशीविशेषेणतिथिरेषा
।हरि:प्रिया:॥ ८८॥ सर्वेतिथ्यादिकंपुण्यंसत्यंसत्यंनसंसय:॥ इदंद
त्वावरंतस्यैतिरोधावाचोनसंशय:॥ ८९॥ हृष्टापुष्टाचसंजाता एका
दशीमहाव्रता॥ शत्रुंहत्वापरांजस्यदत्वासिपरमांगतिं॥ ९०॥ त्वहसिस
र्वविघ्नानिसर्वसिद्धेवरप्रदा:॥ उभयो:पक्षयो:पापघ्नत्याए एकाद
शीसमा॥ ९१॥ नभूतानैवहृत्वा॰चविभेदेनैवकारएत। विभेदे

एमा०ह
९

पुत्रतः॥१०॥ पूर्वेण विधिनाचैव दशम्येकादशीतथा॥ मोक्षादेकाद
शीनाम्नामहापातकनाशिनी॥११॥ श्रीभगवानुवाच॥ शृणुराज
नप्रवक्ष्यामीकथांपौराणिकींशुभां॥ अधोयोनिंगताःसर्वेपितृमा
तृसुतास्तथा॥१२॥ अस्याःपुण्यप्रदानेनस्वर्गंयांतिनसंशयः॥ एतस्
स्याःकारणंयस्यमहिमानंत्वंशृणु॥१३॥ पुरातनपुरेरम्येलौकिकेनृपो
त्तमः॥ वैखानसेतिराजर्षिपुत्रवत्पालयंन्प्रजा॥१४॥ द्विजाश्चनृपवर
संस्तत्रचतुर्वेदपरायणाः॥ एवमावत्यप्रजास्तस्यवैखानसमहात्मनः
॥१५॥ एवंसराज्यंकुर्वाणोराज्ञोदुःस्वप्नमागतः॥ ददर्शायस्यपितरम
धोयोनिंगतोनृप॥१६॥ एवंदृष्ट्वातपातंतुविस्मयोत्फुल्ललोचनः

९

९

धिस्तस्य कोदेवस्तत्र पूजयेत्॥ ३॥ एकदा च त्वमे स्वामिन् विस्तरेण
पृच्छतः॥ श्रीभगवानुवाच॥ साधु पृष्टं त्वया राजन् साधु ते विमलं
यशः॥ कथयिष्यामि राजेंद्र हरिवासरमुत्तमं॥ ४॥ उत्पन्ना चासितेप
क्षे च एकादशी मम वल्लभा॥ मार्गशीर्षोत्पत्तिरिति मम देहसमुद्भवः॥ पु
रासुरवधार्थाय त्वमुत्पन्ना भरतर्षभ॥ ६॥ कथिता च मया सैव नवा
रासुरवधार्थाय ... ॥ ७॥ मार्ग
शीर्षे राजसत्तम॥ पूर्वा चैकादशी राजन् त्रैलोक्ये सचराचरे॥ ७॥ मार्ग
शीर्षेऽसितेपक्षे उत्पत्तिरिनामतः॥ अतःपरं प्रवक्ष्यामि मार्गशीर्षे
सितेतु या॥ ८॥ यस्याश्रवणमात्रेण वाजपेयफलं लभेत्॥ मोक्षा नाम वै
तिथिः सा प्रोक्ता सर्वपापहरा परा॥ ९॥ देवं दामोदरं राजन् पूजयेच्च प्र

16

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए॰मा॰क्ष॰ तेयांश्रुत्वा ततो वाक्यं वैष्णान सन्नपस्तदा ॥ २४ ॥ जगाम तत्र यात्रास्ते आश्र
मे पर्वते मुने ॥ ब्राह्मणैर्वेष्टितः शांतैः प्रजाभिश्च समंततः ॥ २५ ॥ आश्रमे
विपुलं तस्य मुनिभिः संनिवेसितः ॥ सऋग्वेदाथर्वयजुः सामाध्ययनको
१० विद ॥ २६ ॥ ब्राह्मणैर्वेष्टितस्तत्र क्षितिपर्वृवपश्यम्भृ ॥ दृष्ट्वा तं मुनिसार
दूलं वैष्णाणसप्रभुस्तदा ॥ २७ ॥ जगाम तं मुनिं कुर्वो दंडवत्प्रणामं च
पप्रच्छ कुसलं तस्य सम्यक्त्वं गेस्व सो मुनिः ॥ राजेनिःकंटकत्वं च राज्ञ
सौख्यसमन्वितं ॥ राजेवाच ॥ तव प्रसादात् भो स्वामिन कुशलं मे गुरु
प्तके ॥ २९ ॥ भवता येन नु केषुकथं तेषातु विघ्नता ॥ मयास्व प्रेस्वपंद
ष्टाव जनको दुर्गतिं गतः ॥ ३० ॥ एतच्छ्रुत्वा नृपवचः पर्वतो मुनिसत्तमः ॥ 17

२०

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

कथयामासवृत्तांतंद्विजाग्रेस्वप्नसंभवं ॥ १७ ॥ मयातुस्वपितादृष्टोन
रकेद्यगतोद्विजाः ॥ तारयेस्वेतिमांतातनत्वधोयोनिगतंतथा ॥ १८ ॥ इ
तिब्रुवाणंसतदामयादृष्टः पितास्वयं ॥ तदाप्रभृतितनोविप्रालोकेश
र्मलभाम्यहे ॥ १९ ॥ एतद्राज्यंममप्रभो अस्त्यसुखंतथा ॥ नदारान 18
सुतामत्यंरोचंतेद्विजसत्तमः ॥ २० ॥ किंकरोमिक्वगच्छामिशरीरंमम
क्षीयते ॥ तद्भवंतंतदुपायोजंकथयंतुद्विजोत्तमा ॥ २१ ॥ कृतेनयेनजन
कः ॥ स्वर्गंतिलभतेध्रुवं किंतेनजीवितेलोकेसपुत्रेणवलीयसा ॥ २२ ॥ पि
तातुयस्यनरकेतस्यजन्मनिरर्थकः ॥ ब्राह्मणऊचुः पर्वतस्यमुनेर
त्राश्रमोनिकटेनृप ॥ २३ ॥ गम्यतांराजसार्दूलभूतंभव्यंविजानतः

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

गृहमागतः ॥ अंतःपुरनरैः सर्वैः पुत्रदारैस्तथान्नृपः ॥ ३९ ॥ व्रतं कृत्वा विधा
ए० माहा० नेन पुण्यं परत्वान्नृपात्तत ॥ तस्मिन्दिने तपापुण्ये पुण्यवर्षमभूद्दिवः ॥
११ ४० ॥ वैखानसपिता सोसौ गतः स्वर्गं स्वतो गणैः ॥ राजा नमेत्तरी दे
श्च विमत्वा गिरिमाषितः ॥ ४१ ॥ स्वस्य स्य स्कपुत्रतु सदेत्युक्त्वा सवदिवं 19
गतः ॥ एवं यः कुरुते राजन्मोक्षामेकादशीं शुभां ॥ ४२ ॥ तस्य पाप
क्षयं यांति मृतो मोक्षमवाप्नुयात् ॥ नातः परतरा काचित्मोक्ष
दामि मिता शुभा ॥ ४३ ॥ पुण्यसंख्यां तु राजेंद्र ते यां जानामि पैहृतः
पठनाच्छ्रवणाद्राजन्वाजपेयफलं लमेत् ॥ ४४ ॥ इति श्री ब्रह्मांडपु
राणे मोक्षैकादशी मार्गशीर्षशुक्ला मोक्षदा नाम एकादशी व्रतक

११

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ध्यानस्तिमितनेत्रोसौमूर्तंमथ्यंचचिंतयन् ॥ ३२ ॥ मुहूर्त्तमेध्यात्वासप्र
सुवाचनृपोत्तमं ॥ जानेहंतिराजेंद्रपितुः पाकविकर्मणः ॥ ३३ ॥ पुरापित्रा
तवनृपसपत्नीद्वेषदोषतः ॥ कामसक्तेनह्येकस्याकृतिमंगकरा॰
स्त्रियाः ॥ देहिदेहितिजल्पंतीऋतुदानंनराधिप ॥ तेनैवत्वपितात्त
नदत्तंऋतुदानकं ॥ ३५ ॥ कर्मणातेनपापेननरकेपतितेध्रुवं राजेंवा
च ॥ केनैवव्रतदानेनमोक्षस्तस्यभवेन्मुने ॥ ३६ ॥ निरयात्पापसं॰
स्यानान्तन्ममाचक्ष्वपृच्छतः ॥ मुनिरुवाच ॥ मार्गशीर्षेसितेपक्षे
मोक्षानामेतिनामतः ॥ सर्वैस्कृतव्रतंकृत्वापित्रेपुण्यंप्रदीयतां ॥ त॰
स्यापुण्यप्रभावेनमोक्षस्तस्यभविष्यति ॥ मुनेर्वाक्यंततःश्रुत्वाराजास्व

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए०मा०कृ

१२

तथापस्यामहत्पुण्यंपराजनभृगुकण्वानकं ॥ ६ ॥ अतःपरंप्रवक्ष्यामिपौ

षेयाहस्यद्वादशीं ॥ तस्याविधिंनृपश्रेष्ठ लोकानांहितकाम्यया ॥ पौष॰

स्यहस्तपक्षेयासफलानाममनामतः ॥ ७ ॥ नारायणोधिदेवोस्यापूजयेत्तंप्र

यत्नतः ॥ ८ ॥ पूर्वेणविधिनाराजन्कर्तव्यैकादशीजनैः ॥ नागानां॰

चयथाशेषपक्षीणांगरुडोयथा ॥ ९ ॥ देवानांचयथाविष्णुर्द्विपदानांब्रा

ह्मणोयथा ॥ व्रतानांचतथाराजन्वरावैकादशीतिथीः ॥ १० ॥ तेमर॰

त्यभरतःश्रेष्ठसर्वेपूज्याश्चसर्वशः ॥ हरिवासरसंसक्तावर्ततेद्वादशा

जनाः ॥ ११ ॥ सफलांमयाख्यातातस्यापुण्यफलंभृगु ॥ फलंमांपूर्वेतत्र

ना जे१

21

१२

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

थ॥ संपुर्णं॥ २॥ युधिष्ठिर उवाच॥ पौषस्यशुक्लपक्षेतुद्वादशीकाभवेत्॥
प्रभो॥ किंनामकोविधिस्तस्याःकोदेवस्तत्रपूज्यते॥ १॥ एकादाचक्ष्व
मेस्वामिन्विस्तरेणजनार्द्दन॥ श्रीकृष्ण उवाच॥ कथयिष्यामिराजें
द्रभवतःस्नेहकारणात्॥ तथातुष्टिर्नमेराजन्क्रतुभिस्वाप्तदक्षि
णैः॥ यथातुष्टिर्भवेन्मह्यमेकादश्याव्रतेनवै॥ ३॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन
कर्तव्याहरिवासरः॥ पौसस्यशुक्लपक्षेतुद्वादशीयाभवेन्नृप॥ ४॥ तस्
स्याश्चैवतिमहात्म्यंशृणुष्वैकाग्रमानसः॥ अधिकाश्चापिपापानिज
नन्नैकाशेभवंतिहि॥ ५॥ तासामेषाहिसर्वासांविवेकत्वंनैवकारयेत्॥
२२

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

एमा० १४

चपूर्वाह्णे सफलादिने ॥ दसमीदिवसेराजन् निशायांसीतपीडितः ॥३३॥
तनुत्रवस्त्रहीनोसौशीतेनवऊपीडितः ॥ ननिद्रां नसुखंतस्यगतप्रा
णइवाभवत् ॥३४॥ पीडपनदशानैदेत्तान् रेवाथांसोगमन्निशि ॥३४॥ सू
र्योदयोप्रभातेपिगतेहितस्यचेतना ॥३५॥ लुंपकोगतसंज्ञस्कसफला
यादिनेतया ॥३६॥ मध्याह्नसमयेप्राप्तेसंसंज्ञेमेतिपृऽलुंपकः ॥ प्रा
णगमेततस्तेन क्षुत्पिपासितोसौनदानसात्र ॥३७॥ सचलितश्चपद
न्यासैस्त्रीपिवचलतेमुऊः ॥ वनमध्येगतश्चैव क्षुत्तृषापीडितस्त
था ॥३८॥ नशक्तिंजीवघातेचलुंपकस्यदुरात्मनः ॥ फलानिभूमि
पतितानिजहारसलुंपकः ॥ यावत्सआगतस्तत्रतावदस्तंगतोहरिः

23

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

पापे तदा करोत् ॥ इत्येवं समतिं कृत्वा लुंपको दैवपातितः ॥ २६ ॥ निर्जगा	२५
म पुरात्तस्मात् ऊर्द्धतो सौ गहनं वनं ॥ जीवघातं करो नित्यं नित्यं स्तेयप॰
परायणः ॥ २७ ॥ सर्वं च नगरं तेन मुषितं पापकर्मणा ॥ ऊर्द्ध हीनस्य प
रित्यक्तो लोकैरानामयात्तदा ॥ २८ ॥ जन्मांतरस्य पापेन राज्याद्भृष्टो
स पापकृत् ॥ आमसो हारनिरतो नित्यं च फलभक्षकः ॥ २९ ॥ आ
श्रमस्तु दुष्टस्य वासुदेवस्य संमितः ॥ अश्वत्थो वर्त्तते यत्र जीर्णश्च
बहुवार्षिकः ॥ ३० ॥ देवत्वं तस्य वृक्षस्य वर्त्तते तद्वनं महत् ॥ तत्रैव वन्य
वसंश्चासौ लुंपकः पापबुधिमान् ॥ एवं कालक्रमेनैव वसतस्तस्य पा
पिनः ॥ विकर्मनिरतः स्यापि कुर्वतः कर्मनिंदकं ॥ ३२ ॥ पौषस्य कृष्ण पक्षे॰
स्तु ॥

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

ए०मा०
१२

चविरम्याता पुरी माहिष्मती च सा ॥ १९ ॥ माहिष्मतस्य राजर्षेश्चत्वारश्चा
भवन्सुताः ॥ तेषां मध्ये तु यश्श्रेष्ठः समहापापसंयुताः ॥ २० ॥ परदाराभि
गामी च वेश्यासंगरतः सदा ॥ पितृद्रव्यं च पापिष्ठो व्ययं कुर्याच्च प्रत्य
हं ॥ २१ ॥ असत्यागरतो नित्यं देवताद्विजनिंदकः ॥ वैष्णवानां च देवा
नां नित्यं निंदारतः सदा ॥ २२ ॥ ईदृग्विधं तं तथा दृष्ट्वा पुत्रं माहिष्मतो
नृपः ॥ लुंपकस्त्वं महाराजं कोपं संसक्तमानसः ॥ २३ ॥ राज्ञा निष्का
शितः सोऽपि परित्यक्तस्तु बांधवैः ॥ परिवारजनैः सर्वैस्त्यक्तो र
रास्तो भयाद्दिवः ॥ २४ ॥ लुंपकोपि तदा तस्मिंश्चिंतयामास सत्येकदा ॥ म
याचक्रियते किं वै त्यक्तेन पितृबांधवैः ॥ २५ ॥ इति चिंतापरो भूत्वा मति

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

कालदेशोद्भवैः शुभैः ॥ १२ ॥ नारकैः सफलैः शुभैस्तथा वै बीजपूरकैः ॥ जं
बीरैर्दाडिमैश्चैव तथा पुंगीफलैरपि ॥ १३ ॥ नंगैर्विविधैश्चाम्रैस्तथैवा
म्रादिभिः फलैः ॥ पूजयेद्देवदेवेशं धूपैर्दीपैर्यथाक्रमैः ॥ १४ सफलंदी
पदानं च विशेषेण प्रदापयेत् ॥ रात्रौ जागरणं तत्र कर्तव्यं च प्रयत्नतः
॥ १५ ॥ यावदुन्मिषते नेत्रे तावज्जागर्ति यो निशि ॥ एकाग्रमनसा भू
त्वा तस्य पुण्यं शृणु नृप ॥ १६ ॥ तत्समो वैष्णवो नास्ति तीर्थं च तत्स
मं न हि ॥ न तत्समं व्रतं किंचित् इह लोके परत्र च ॥ १७ ॥ पंचवर्षस
हस्राणि तपस्तप्त्वा च यत्फलं ॥ तत्फलं समवाप्नोति ॥ सफला या जा
गरेण च ॥ १८ ॥ श्रूयतां राजसार्दूल सफलापापकथानकं ॥ चंपावती

26

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA

CC-0. Gurukul Kangri Haridwar Collection. Digitized by S3 Foundation USA